

Sprawozdanie z działalności fundacji za rok 2023

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. 2020 r. poz. 2167 oraz z 2022 r. poz. 2185)

- Sprawozdawca wypełnia tylko przeznaczone dla niego białe pola;
 We wszystkich polach, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy wstawić pojedynczy znak myślnika (-);
 Pola wyboru należy uzupełnić przez wstawienie pojedynczego znaku X.

Nazwa organu sprawującego nadzór:

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Prezydent m. St. Warszawy

I. Dane fundacji

1. Nazwa fundacji	Fundacja Odpowiedzialna Polityka		
2. Adres siedziby i dane kontaktowe	1. Kraj: Polska	2. Województwo: Mazowieckie	3. Powiat: Warszawa
	4. Gmina: Warszawa	5. Ulica: Aleja Stanów Zjednoczonych	6. Nr domu: 16
	7. Nr lokalu: 76	8. Miejscowość: Warszawa	9. Kod pocztowy: 03-965
	10. Nr telefonu (fakultatywne):	11. Adres poczty elektronicznej: fundacja@odpowiedzialn apolityka.pl	12. Nr faksu (fakultatywne):
13. Adres do korespondencji (jeżeli jest inny niż adres siedziby):			
14. Adres strony internetowej (jeżeli fundacja posiada stronę www) www.odpowiedzialnapolityka.pl			

3. Nr REGON:	365666928	4. Data wpisu do KRS:	18/10/2016	5. Nr KRS:	642450
6. Dane członków zarządu fundacji / dane likwidatora (według aktualnego wpisu w KRS)	Imię i nazwisko		Funkcja		
	Zofia Lutkiewicz Karol Bijoś Anna Frydrych-Depka		Prezeska Wiceprezes Członkini Zarządu		
7. Numer NIP fundacji	7743230830				
8. Wszystkie cele statutowe fundacji	Zwiększanie przejrzystości w życiu publicznym, promowanie jawności finansowania partii politycznych i kampanii wyborczych, wspieranie aktywności społecznej, rozwijanie świadomości społecznej i kultury prawnej obywateli, wspieranie działalności naukowej i badawczej oraz troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.				
II. Charakterystyka działalności fundacji w okresie sprawozdawczym <i>(dane odnoszą się do faktycznie wykonywanej działalności w roku sprawozdawczym)</i>					
1. Zasady, formy i zakres działalności statutowej z podaniem realizacji celów statutowych					
<p>Fundacja Odpowiedzialna Polityka zajmuje się promocją idei społecznej obserwacji wyborów w Polsce i za granicą, która nie ogranicza się do samego dnia głosowania, lecz również procesów zachodzących wokół wyborów, a także poprawą i opiniowaniem jakości prawa wyborczego w Polsce oraz wspieraniem aktywności społecznej, w szczególności wśród młodzieży oraz organizacji lokalnych. Działania Fundacji są adresowane do wszystkich uczestników procesu wyborczego – od administracji wyborczej i samorządów, po organizacje społeczne, oddolne inicjatywy i samych wyborców.</p> <p>2023 rok był dla Fundacji Odpowiedzialna Polityka bardzo pracowity. Zmiany w prawie wyborczym, edukacja wyborców, członków komisji, mężów zaufania i obserwatorów społecznych, monitoring październikowych wyborów parlamentarnych oraz przygotowania do wyborów samorządowych i do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku sprawiły, że Fundacja zaangażowała się w szereg projektów - zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z partnerami.</p> <p>MONITORING ZMIAN W PRAWIE WYBORCZYM</p> <p>Początek roku upłynął pod znakiem zmian w Kodeksie wyborczym. Poprawki wprowadzane na chwilę przed rozpoczęciem kampanii wyborczej wymagały szczegółowej analizy, ale również odpowiednio szybkiej reakcji ze strony zespołu Fundacji.</p> <p>Członkowie Fundacji brali udział w posiedzeniach komisji parlamentarnych, podczas których omawiano proponowane poprawki, a także wypowiadali się na temat ich zasadności i potencjalnego wpływu na proces wyborczy. Z drugiej strony Fundacja wraz z Komitetem Obrony Demokracji i Obserwatorium Wyborczym wystosowała apel “NIE dla pośpiesznych i nieprzemyślanych zmian w Kodeksie wyborczym! Stanowisko organizacji społecznych”, pod którym podpisało się aż 55 organizacji pozarządowych.</p>					

Równocześnie mając na uwadze nieścisłości pojawiające się w mediach w związku ze zmianami wprowadzanymi w Kodeksie wyborczym, Fundacja prowadziła działania edukacyjne w mediach społecznościowych, aby omówić i wyjaśnić wyborcom proponowane poprawki i przebieg procesu legislacyjnego.

Pod koniec roku zaś, Fundacja prowadziła działania mające na celu doprowadzenie do wysłuchania publicznego kandydatów na członków Państwowej Komisji Wyborczej - wraz z partnerami wystosowaliśmy [list do Marszałka Sejmu](#). Choć do wysłuchania koniec końców nie doszło, przedstawiciele organizacji społecznych, w tym Fundacji, mieli okazję zadać pytania kandydatom na członków PKW podczas posiedzenia Sejmowej Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych, które odbyło się 19 grudnia. Ponadto, Fundacja przesłała wszystkim siedmiu kandydatom pytania dotyczące ich wizji dla polskich wyborów oraz posiadanych przez nich kwalifikacji - niespełna połowa z nich udzieliła nam odpowiedzi, które później opublikowaliśmy na naszej stronie internetowej.

PROMOWANIE AKTYWNEGO UDZIAŁU W WYBORACH

Kampania “Superbohaterowie Wyborów”

W swoich działaniach informacyjnych Fundacja skupiała się zarówno na edukowaniu wyborców, aby świadomie korzystali ze swoich praw, jak i na zachęcaniu ich do aktywnego angażowania się w proces wyborczy - czyli wszystko to, co wydarza się przed i po dniu głosowania. W tym celu opracowano i przeprowadzono kampanię “I Ty możesz zostać Superbohaterem Wyborów!”, której podstawą stała się strona www.superbohaterowieWyborow.pl. Na stronie każda osoba - rozwiązując krótki psychotest - może dowiedzieć się, jakimi supermocami dysponuje, a więc w jakiej roli sprawdziłaby się najlepiej (członka obwodowej komisji wyborczej, męża zaufania czy społecznego obserwatora wyborów). Na stronie można również znaleźć informacje o tym, jakie prawa i obowiązki są związane z każdą z trzech ról wyborczych oraz dowiedzieć się, gdzie i kiedy można się zgłosić do pełnienia konkretnych funkcji. Motywy graficzne kampanii były wykorzystywane również w mediach społecznościowych.

Spotkania w terenie

Współpraca Fundacji z krajowymi i lokalnymi organizacjami społecznymi nie ograniczała się jedynie do wystosowania wspólnego stanowiska wobec zmian w prawie wyborczym. W ramach projektu “Gotowi na wybory” docierano do lokalnych organizacji pozarządowych oraz promowano wśród ich członków i sympatyków ideę aktywnego zaangażowania się w wybory - właśnie poprzez pełnienie roli członków obwodowych komisji wyborczych, mężów zaufania i obserwatorów społecznych. Tym samym zwiększano także świadomość obywateli na temat samych wyborów.

W pierwszym kwartale 2023 roku Fundacja przygotowała bazę ponad 175 organizacji pozarządowych i inicjatyw o podobnym profilu działalności, które mogłyby zostać potencjalnymi partnerami w projekcie. Aby zaprezentować ofertę Fundacji w zakresie szkoleń i spotkań około wyborczych oraz jej dotychczasowe działania i apolityczny charakter, przygotowano szczegółową prezentację, która została rozesłana do organizacji wiosną 2023 roku.

Dodatkowo, o możliwości współpracy z Fundacją informowano za pośrednictwem zaprzyjaźnionych organizacji pozarządowych (m.in Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska czy [Fundacji Wspomagania Wsi](#)), jak i

podczas spotkań, w których uczestniczyli przedstawiciele Fundacji (m.in. Zjazdu Absolwentów i Absolwentek Szkoły Liderów czy Spotkania Sołtysów, Sołtysek i Liderów Wiejskich w Mikorzynie pod Koninem) oraz [na portalu ngo.pl](#) i w [Magazynie Instytutu Spraw Obywatelskich](#). Przedstawiciele Fundacji wzięli również udział w Targach NGO organizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Kielcach.

Ostatecznie nawiązano współpracę z 30 organizacjami z całego kraju. Zaowocowało to zorganizowaniem w 2023 roku 17 spotkań offline i 1 spotkania online, w których łącznie uczestniczyło blisko 400 osób. Eksperti Fundacji rozmawiali z zainteresowanymi obywatelami w całym kraju - od Kołaczyc na Podkarpaciu, przez Tomaszów Mazowiecki w centralnej Polsce, aż po Tucholę w województwie kujawsko-pomorskim.

EDUKACJA WYBORCZA

Ważnym elementem działań Fundacji zarówno w okresie wyborczym, jak i w poprzedzającym kampanię wyborczą, była edukacja wyborców. Poza niemal codziennymi publikacjami w mediach społecznościowych stworzono także kurs internetowy dla społecznych obserwatorów wyborów, kurs internetowy dla mężów zaufania i materiały pomocnicze dla członków obwodowych komisji wyborczych.

W pracy nad materiałami edukacyjnymi zostały wykorzystane wyniki badania [Budowniczy Zaufania](#), którego kolejne edycje były prowadzone w lutym oraz październiku 2023 roku. Celem badania była analiza wiedzy i zaufania do procesu wyborczego oraz powszechnego postrzegania roli społecznych obserwatorów wyborów, mężów zaufania i członków obwodowych komisji wyborczych.

Wyborcy

Materiały edukacyjne dla wyborców przygotowane przez Fundację i dystrybuowane przede wszystkim w mediach społecznościowych cieszyły się wielkim zainteresowaniem szczególnie w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień głosowania. Łącznie zostały one wyświetlone niemal 650 tys. razy, wliczając w to posty, grafiki, zdjęcia, animacje i nagrania na Facebooku, X, LinkedInie i w szczególności - na Instagramie.

Ponadto eksperci Fundacji brali udział w podkastach (To działa! oraz podkastach Forum Obywatelskiego Rozwoju, Instytut Spraw Publicznych i Z pierwszej strony DGP), jak też komentowali w mediach bieżące kwestie dotyczące przebiegu procesu wyborczego (Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, TVN24, OKO.Press, TVP Info). Dodatkowo, razem z portalem MamPrawoWiedziec.pl eksperci Fundacji przygotowali FAQ dotyczące [wyborów](#) i [referendum](#). Dzięki tym działaniom Fundacji udało się dotrzeć z informacjami na temat procesu wyborczego do jeszcze szerszego grona odbiorców.

Obserwatorzy społeczni i mężowie zaufania

Specjalnie na wybory parlamentarne odbywające się jesienią 2023 roku Fundacja stworzyła nową wersję kursu dla społecznych obserwatorów wyborów. Dzięki otrzymanej od użytkowników informacji zwrotnej wprowadzono odpowiednie poprawki i dostosowano zakres wiedzy do potrzeb wyborów parlamentarnych. Ze względu na nowelizację Kodeksu wyborczego w pierwszym kwartale 2023 roku autorzy nowej wersji kursu musieli stworzyć kilka wersji slajdów i wideo, by odpowiadały możliwym zmianom. W ramach pracy nad kursem stworzono również nowe filmy i animacje, a także ujednolicono identyfikację wizualną. Dodatkowo, powstał specjalny kurs dla doświadczonych obserwatorów, którzy obserwowali uprzednio wybory z Fundacją w 2020 roku, ale chcieli zdobyć nowe informacje i odświeżyć wiedzę o procedurach w wyborach parlamentarnych.

W 2023 roku po raz pierwszy opracowano też specjalny kurs dla mężów zaufania. Kurs ten bazował do pewnego stopnia na kursie dla obserwatorów społecznych (ze względu na pokrywające się procedury dnia głosowania), jednak wiele elementów zostało stworzonych od podstaw, tak aby odzwierciedlały specyficzny charakter pracy mężów zaufania. Powstały również nowe treści audiowizualne, quizy i inne elementy interaktywne w celu urozmaicenia szkolenia. Informację o kursie i zaproszenie do rozesłania go mężom zaufania Fundacja przekazała wszystkim partiom politycznym tworzącym komitety wyborcze, które brały udział w wyborach parlamentarnych.

Wszystkie oferowane przez Fundację kursy są dostępne bezpłatnie online na platformie obserwatorzywdzialaniu.pl. Od premiery do wyborów parlamentarnych z 15 października 2023 roku z kursów dla obserwatorów społecznych skorzystało prawie 500 osób, a dla mężów zaufania blisko 200.

Aby ułatwić obserwatorom społecznym i mężom zaufania uporządkowanie wiedzy oraz zapewnić dostęp do najważniejszych informacji podczas monitoringu dnia głosowania, Fundacja opracowała też “[Niezbędnik obserwatora i męża zaufania](#)”, który został przygotowany na podstawie materiałów zawartych w kursach online. Dodatkowo, na stronie Fundacji w sekcji *Strefa Wiedzy* udostępniono poszczególne materiały interaktywne z kursu, takie jak scenki czy quizy sprawdzające wiedzę (np. w temacie ważności karty i ważności głosu).

Niezbędnik został pobrany ponad 11 tys. razy ze strony samej Fundacji oraz tyle samo razy ze strony Komitetu Obrony Demokracji, który organizował projekt Obywatelskiej Kontroli Wyborów (dane dzięki uprzejmości KOD).

Członkowie obwodowych komisji wyborczych

Bazując na wieloletnim doświadczeniu Fundacji w zakresie monitorowania pracy członków obwodowych komisji wyborczych (ObKW) oraz mając na celu zachęcenie obywateli i obywaterek do pełnienia funkcji członków komisji wyborczych, przygotowano specjalny [poradnik](#) dla osób planujących pracę w tym charakterze. Materiał został opracowany przez ekspertów Fundacji mających doświadczenie zarówno w pracy członków obwodowych komisji wyborczych, jak i obserwatorów społecznych czy międzynarodowych.

Poradnik opisuje prawa i obowiązki członka komisji oraz jego główne zadania przed i w trakcie głosowania (w zależności od pełnionej w komisji roli - przewodniczący, zastępca, zwykły członek), zawiera także praktyczne checklisty ułatwiające członkom komisji pracę podczas każdego z etapów dnia głosowania.

MONITORING WYBORÓW

W 2023 roku na podstawie analizy wyzwań dla integralności wyborów parlamentarnych zespół Fundacji zdecydował się skupić na następujących aspektach procesu wyborczego - tj. otoczeniu prawnym, kampanii wyborczej (w szczególności w mediach społecznościowych) i dniu głosowania. Szczególny nacisk położono na kwestię równości szans wyborczych ze względu na narastające fenomen nadużywania zasobów publicznych w kampaniach wyborczych.

Monitoring nadużywania zasobów publicznych

W celu zbadania nadużywania zasobów publicznych w kampanii wyborczej Fundacja stworzyła pierwszą w Polsce metodologię prowadzenia monitoringu tego rodzaju nadużyć. [Metodologia](#) powstała dzięki wsparciu

merytorycznemu zagranicznych partnerów (National Democratic Institute i International Foundation for Electoral Systems) oraz konsultacjom z szeregiem organizacji pozarządowych (m.in. Instytutem Spraw Publicznych, Siecią Obywatelska Watchdog Polska, Forum Obywatelskiego Rozwoju, Fundacją Wolności, Stowarzyszeniem 61, Fundacją im. Stefana Batorego), a także ze środowiskiem akademickim - w szczególności Centre for Democracy, Accountability and Representation (CEDAR) Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dodatkowo, 26-28 maja przeprowadzono warsztat konsultacyjny z udziałem ponad 30 lokalnych aktywistów, posiadających doświadczenie w monitorowaniu pracy władz lokalnych, prowadzonemu m.in. dzięki wykorzystaniu ustawy o dostępie do informacji publicznej. Metodologia ta jest publicznie dostępna oraz obecnie wykorzystywana przez aktywistów i organizacje społeczne w prowadzonych przez nich lokalnych monitoringach.

COŚ O SAMYM MONITORINGU I JEGO WYNIKACH

Dla przeprowadzenia monitoringu Fundacja musiała stworzyć własną wersję definicji nadużywania zasobów publicznych. Celem obserwacji była ocena występowania nadużyć zasobów publicznych w trakcie kampanii parlamentarnej i referendalnej oraz określenie, czy i w jakim stopniu miało ono miejsce.

Grupa piętnastu obserwatorów lokalnych pod kierownictwem trzech koordynatorów regionalnych w okresie od maja do października 2023 przeprowadziła monitoring 37 wydarzeń lokalnych w 27 powiatach lub gminach oraz wstępnie przeanalizowała osiem periodyków wydawanych w dziewięciu lokalizacjach. Ponadto, monitorowane było 25 kont instytucji publicznych, 24 konta spółek z większościami udziałem Skarbu Państwa oraz 39 kont instytucji samorządowych w mediach społecznościowych. Dodatkowo monitorowano 107 kont organizacji pozarządowych i inicjatyw lokalnych, które w czasie poprzedzającym kampanię wyborczą otrzymywały znaczne środki publiczne.

W 60% przypadków obserwowanych wydarzeń publicznych kandydaci z różnych ugrupowań prowadzili mniej lub bardziej intensywną działalność kampanijną, która nie spotkała się z negatywną reakcją organizatorów spotkań. Głównymi reklamodawcami lokalnych gazet wydawały się być duże spółki skarbu państwa, a obserwatorzy ocenili, że są one powiązane z kampanią wyborczą. Często układ graficzny lub informacje prezentowane na reklamach były podobne, jeśli nie identyczne, z plakatami miejscowych kandydatów. Ponadto, działalność zarówno instytucji publicznych - poszczególnych ministerstw - oraz spółek skarbu państwa w mediach społecznościowych często nosiła znamiona kampanii wyborczej np. poprzez informowanie o spotkaniach urzędników państwowych będących jednocześnie kandydatami lub poprzez generowanie i podawanie dalej informacji zbieżnych z linią kampanijną partii rządzącej. Takie działania były obserwowane zarówno w treściach bezpłatnych jak i w płatnej reklamie.

Więcej informacji przedstawiono w [raporcie wstępnym](#) z obserwacji opublikowanym na cztery dni przed dniem głosowania.

Monitoring kampanii w mediach społecznościowych

W trakcie wyborów parlamentarnych Fundacja współpracowała także z brytyjską inicjatywą Who Targets Me w celu monitorowania reklam politycznych w Internecie, w tym w serwisach Meta (Instagram, Facebook) i na Google. W sumie przeanalizowano 1384 profile na samym portalu Facebook - zarówno kandydatów, jak i partii politycznych oraz instytucji publicznych.

Projekt Who Targets Me opiera się na danych zebranych dzięki wtyczce instalowanej poprzez przeglądarkę internetową, która pozwala użytkownikom zrozumieć, dlaczego dana reklama polityczna wyświetliła się właśnie im (a więc na jakiej podstawie zostali przez reklamodawców “namierzeni”). Dzięki temu umożliwia uzyskanie informacji, czy przypadkiem niektóre dane wrażliwe nie zostały przekazane politykom, aby mogli oni dotrzeć do sprzyjających im grup docelowych.

W ramach tego działania Fundacja sprawdziła, jakie kwoty politycy i komitety wyborcze wydają na reklamy w mediach społecznościowych oraz na jakie konkretnie grupy wyborców wydają najczęściej środków. Analizując dane o osobie zamawiającej i płacącej za reklamy sprawdzaliśmy również na ile stosowane są przepisy Kodeksu wyborczego dotyczące finansowania kampanii wyborczej. Swoimi analizami Fundacja dzieliła się we własnych mediach społecznościowych.

Obserwacja dnia głosowania

Misja monitorująca otoczenie prawne i dzień głosowania rozpoczęła pracę w momencie zarządzenia wyborów parlamentarnych 8 sierpnia 2023 roku, a zakończyła w momencie publikacji raportu końcowego w kwietniu 2024 roku (tj. po próbie analizy sprawozdań finansowych komitetów wyborczych). Sztab główny misji składał się z 12 osób, które miały pod swoją opieką 150 obserwatorów społecznych w całej Polsce i w kilku zagranicznych lokalach wyborczych.

Każdy dopuszczony do uczestnictwa w misji obserwator musiał ukończyć prowadzony przez Fundację kurs online i podpisać Kodeks postępowania obserwatora społecznego, bazujący na [Deklaracji ogólnych zasad prowadzenia bezpartyjnej obserwacji wyborów i monitorowania ich przez organizacje obywatelskie](#). Dodatkowo, Fundacja przygotowała dla obserwatorów materiały edukacyjne, opisujące plan działania misji, członków sztabu głównego, sposób raportowania obserwacji i niezbędne informacje logistyczne. Materiały te miały postać poręcznej checklisty, nagranych webinarów oraz sesji pytań i odpowiedzi live z członkami Zespołu Głównego. W trakcie dnia głosowania obserwatorom udostępniono również infolinię prawną współprowadzoną przez dział prawny misji oraz ekspertów i ekspertki z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Dla obserwatorów przygotowano tzw. briefing packs, które zawierały zaświadczenia do obserwacji pracy wyznaczonych obwodowych komisji wyborczych, identyfikatory i materiały przygotowawcze. Ponadto każdy z obserwatorów został przydzielony jednemu z koordynatorów regionalnych, który nadzorował pracę grupy ok. 30 obserwatorów na określonym terenie. Część obserwatorów pracowała w parze z zaprzyjaźnionymi obserwatorami międzynarodowymi z Europejskiej Platformy na rzecz Demokratycznych Wyborów (EPDE), współprowadzonego przez Fundację projektu Erasmus+ “Okciem wyborcy” i węgierskiej organizacji Unhack Democracy.

Do raportowania obserwacji obserwatorzy korzystali z aplikacji “[VoteMonitor](#)”, stworzonej przez rumuńską organizację pozarządową Code4Romania/Commit Global. Warto zaznaczyć, że przygotowana w zasadzie na polskie wybory aplikacja po rekomendowanych przez Fundację modyfikacjach została od tego czasu wykorzystana do monitorowania wyborów m.in w Bułgarii, Rumunii, Gruzji, Mołdawii, jak i w innych krajach.

Główne wnioski i rekomendacje zostały zaprezentowane przez sztab główny misji obserwacyjnej podczas konferencji prasowej 17 października 2023 roku oraz w mediach społecznościowych Fundacji. [Komunikat](#)

zawierał najważniejsze wnioski i rekomendacje oraz poruszał takie kwestie, jak otoczenie prawne (w tym wpływ zmian w Kodeksie wyborczym z początku 2023 roku), organizacja wyborów, kontakty z administracją wyborczą, łączenie referendum z wyborami parlamentarnymi oraz przebieg dnia głosowania. DWA ZDANIA O REKOMENDACJACH?

Na podstawie obserwacji dnia głosowania Fundacja opracowała raport pt. "[Wybory parlamentarne w Polsce 2023 / Obserwacja społeczna - Wnioski i rekomendacje](#)", zawierający 24 propozycje zmian w procesie wyborczym. Po przeanalizowaniu uwag od obserwatorów oraz dyskusji w sztabie głównym wyodrębniono 7 kluczowych kwestii wymagających priorytetowego rozwiązania.

Są to m.in. zwiększenie prerogatyw Państwowej Komisji Wyborczej, zniesienie 24-godzinnego limitu na przekazanie wyników głosowania przez zagraniczne komisje wyborcze, zmniejszenie obwodów głosowania do 3000 mieszkańców, stworzenie standardu elektronicznego zaświadczenia dla mężów zaufania i obserwatorów społecznych, obowiązkowe szkolenie dla wszystkich członków obwodowych komisji wyborczych, oraz zmiany w składaniu sprawozdań finansowych przez komitety wyborcze, które m.in. uwzględniałyby digitalizację dokumentów.

Podsumowanie i rekomendacje zostały następnie przetłumaczone na język angielski i przekazane do wiadomości międzynarodowych partnerów Fundacji. Raport końcowy, podsumowujący prowadzony także w 2024 roku monitoring sprawozdań finansowych z wyborów parlamentarnych, został opublikowany wiosną 2024 roku. Przedstawione w nim wnioski i rekomendacje stały się podstawą do prowadzenia przez Fundację w następnych latach działań na rzecz kompleksowej reformy Kodeksu wyborczego.

Współpraca z obserwatorami międzynarodowymi

W związku z dużym zainteresowaniem wyborami parlamentarnymi w Polsce eksperci Fundacji często rozmawiali z obserwatorami międzynarodowymi, którzy przyjechali do Polski na wybory. Odbyto spotkania m.in. z przewodniczącą Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE i misjami OBWE/ODIHR czy Rady Europy, a także z przedstawicielstwami dyplomatycznymi w Polsce (w tym Francja, Holandia, Niemcy, Stany Zjednoczone, Wielka Brytania).

Aby ułatwić międzynarodowym obserwatorom wyborów zrozumienie zawłości procedur wyborczych, Fundacja przygotowała skróconą wersję swojego kursu dla społecznych obserwatorów wyborów w języku angielskim oraz przetłumaczyła swój Niezbędnik Obserwatora.

Dodatkowo, Fundacja wspierała obserwatorów z Europejskiej Platformy na rzecz Demokratycznych Wyborów, szwedzkich i włoskich uczestników projektu Erasmus+ "Oknem Wyborcy" oraz kolegów i koleżanki z węgierskich organizacji pozarządowych, którzy w dniach poprzedzających samo głosowanie zostali przeszkoleni przez Fundację w zakresie systemu wyborczego w Polsce i procedur dnia głosowania. Ponadto, obserwatorzy mieli okazję spotkać się z dziennikarzami i przedstawicielami organizacji pozarządowych, aby porozmawiać o sytuacji politycznej w naszym kraju.

Szczególnie istotnymi dla Fundacji gośćmi byli uczestnicy projektu "Oknem Wyborcy", w którym Fundacja uczestniczyła. Grupa ze Szwecji i Włoch składała się z 5 nauczycieli i 23 studentów w wieku 18-26 lat - żadna

z nich nie obserwowała wcześniej wyborów, a wielu z młodszych uczestników nie miało jeszcze okazji głosować w swoich krajach. Była więc to świetna okazja dla nich aby poznać wybory od środka.

INNE DZIAŁANIA

Przez cały rok członkowie Fundacji byli także zaangażowani w inne działania promujące projekty edukacyjne Fundacji, społeczną obserwację wyborów i rekomendowanie zmian w prawie wyborczym.

W lutym 2023 roku Fundacja uczestniczyła w pracy senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, do której skierowała pismo przedstawiające propozycję rozwiązań mających na celu ograniczenie problemów zgłaszanych Fundacji przez Polonię podczas wyborów w 2020 roku.

W marcu natomiast jeden z ekspertów Fundacji był obecny podczas wyjątkowego cyklu spotkań i szkoleń na temat inicjatyw obywatelskich wokół wyborów w Słowenii i Węgrzech. Projekt został zorganizowany przy współpracy 5 podmiotów z 4 krajów - z Polski (Program Aktywni Obywatele - Fundusz Regionalny, Program Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy), Słowacji (Active Citizens Fund - Slovakia), Rumunii (Active Citizens Fund - Romania) i Słowenii (Active Citizens Fund - Slovenija).

4 kwietnia na zaproszenie Watchdog Polska ekspert Fundacji, Robert Lech odpowiadał na pytania związane z obserwacją wyborów. Wydarzenie odbyło się online, a jego transmisję na YouTube obejrzało 286 osób.

Prezesa Fundacji wzięła udział także w panelu "Zaangażowanie obywateli w wyborach 2023. Jak? Kiedy? Z kim?" podczas "Wybieramy przyszłość" VI Kongresu Fundacji Kongres Obywatelskich Ruchów Demokratycznych, który odbył się 22 kwietnia w Warszawie w ramach Tour de Konstytucja.

W kwietniu zespół Fundacji obserwował też wybory uzupełniające do Rady Miasta w gminie Tłuszcz.

W tym samym czasie Fundacja współpracowała z OBWE (ODHiR) przy organizacji szkolenia na temat monitoringu roli kobiet w wyborach. W rezultacie powstał [podręcznik](#) pozwalający szerzej zapoznać się z metodologią i kwestią zaangażowania kobiet w wybory. Jest on dostępny pod adresem.

W maju Fundacja zorganizowała spotkanie online #KwadransWyborczy na temat wyborów w Turcji z prezeską Instytutu Badań nad Turcją dr Karoliną Olszowską.

Na początku czerwca ekspertki Fundacji wzięły udział w spotkaniu eksperckim w Budapeszcie o wyborach i zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego (ze szczególnym uwzględnieniem możliwości monitorowania kampanii wyborczej). Spotkanie zorganizowały Hungarian Helsinki Committee, Helsińska Fundacja Praw Człowieka i Rumuński Komitet Helsiński. Obecni byli przedstawiciele kilkunastu organizacji społecznych z Rumunii, Węgier i Polski zajmujących się kwestiami wyborczymi.

W czerwcu Fundacja odwiedziła zaprzyjaźniony Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz poznała zespół lokalnego Instytutu Dyskursu i Dialogu, z którym rozmawiała o roli mediów w kampanii wyborczej oraz współodpowiedzialności za kształt i poziom debaty publicznej.

Fundacja uczestniczyła także w Zlocie Absolwenckim Programu Liderzy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, gdzie wspólnie z uczestnikami zastanawiała się, w jaki sposób zachęcać wyborców do pójścia na wybory. Głównym przesłaniem płynącym z wydarzenia była potrzeba zagwarantowania dobrych i skutecznych kandydatur, które dałyby wyborcom poczucie wpływu na otaczającą ich rzeczywistość.

Z kolei 28 czerwca ekspert Fundacji Sylwester Oracz występował podczas panelu "Youth in election observation for a vibrant democracy" organizowanego przez Europejską Platformę na rzecz Demokratycznych Wyborów (EPDE).

Członkini zarządu Anna Frydrych-Depka 2 lipca wzięła udział w spotkaniu w Parlamencie Europejskim na temat potrzeby zapewnienia większej integralności wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku. W dyskusji panelowej udział wzięło kilku posłów do PE, reprezentujących różne frakcje, jak i wiceprzewodniczący PE - Othmar Karas. Spotkanie zorganizowano w ramach projektu SEEDS. W tym samym czasie w Brukseli odbyło się też spotkanie robocze przedstawicieli organizacji członkowskich sieci wyborczej Election-Watch.eu, podczas którego przedstawiciele Fundacji opowiadali o kampanii "Superbohaterowie Wyborów".

W lipcu ekspert Fundacji ds. cyberbezpieczeństwa (Sylwester Oracz) współprowadził szkolenie w zakresie nowych technologii w wyborach w ramach szkoły letniej EPDE dla międzynarodowych obserwatorów wyborów w Gruzji. We wrześniu dr Anna Frydrych-Depka przedstawiła opracowaną przez Fundację metodologię monitorowania nadużywania zasobów publicznych na międzynarodowej konferencji "European Consortium for Political Research" w Pradze.

2 października Fundacja złożyła do Sądu Najwyższego skargę na wytyczne [Państwowej Komisji Wyborczej](#) dla obwodowych komisji wyborczych (ObKW), które przyjmowały, że obserwatorzy społeczni nie mogą obserwować referendum oraz rejestrować prac komisji wyborczych, choć Kodeks wyborczy i ustawa o referendum ogólnokrajowym stanowią inaczej. Podczas posiedzenia 5 października nasza skarga została odrzucona ze względu na brak legitymacji procesowej organizacji wyznaczających obserwatorów społecznych. Jednak po rozpatrzeniu pozostałych skarg, powołując się również na argumenty Fundacji, Sąd orzekł, że obserwatorzy społeczni mają prawo do obserwacji referendum.

W listopadzie przedstawiciele Fundacji (dr Anna Frydrych-Depka, Robert Lech, Zofia Lutkiewicz i Sylwester Oracz) wzięli udział w konferencji FURIC w Brukseli, podczas której dyskutowali o współpracy pomiędzy społecznymi i międzynarodowymi obserwatorami wyborów przy implementacji wyborczych rekomendacji. W tym samym miesiącu Zofia Lutkiewicz, prezeska Fundacji, została wybrana do zarządu EPDE podczas walnego zgromadzenia sieci.

Także w listopadzie odbyło się Zgromadzenie Ogólne Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego, którego Fundacja jest członkiem i tam również był obecny jej przedstawiciel. Podczas trzydniowego wydarzenia rozmawiano o koniecznych reformach politycznych i gospodarczych, a także wystosowano apel do instytucji europejskich i państw członkowskich o m.in. bardziej stanowcze działania na rzecz przeciwdziałania tendencjom autorytarnym w regionie.

Na początku grudnia Anna Frydrych-Depka była obecna na intensywnych dyskusjach z pozostałymi członkami Election-Watch.eu w sprawie przygotowań do obserwacji wyborów do Parlamentu Europejskiego.

W tym samym czasie prezeska Fundacji, Zofia Lutkiewicz, uczestniczyła w warsztatach dotyczących obserwacji aspektów procesu wyborczego innych niż dzień głosowania, które odbyły się w Maroku organizowanych przez National Democratic Institute. Wraz z liderami organizacji monitorujących wybory z Gwatemali, Azerbejdżanu czy Ugandy dyskutowali m.in o tym, jak ważna przy ocenie procesu wyborczego

jako całości jest obserwacja takich aspektów jak kampania w mediach (tradycyjnych i społecznościowych) czy nadużywanie zasobów publicznych.

Równolegle, członek Zespołu Fundacji, Robert Lech uczestniczył w zjeździe środkowoeuropejskich organizacji społecznych zajmujących się wyborami i rozwojem demokracji, który odbywał się w Bukareszcie. Podczas spotkania rozmawiano m.in. o tym jakie działania powinny podjąć organizacje społeczne aby zwiększyć zaangażowanie obywateli, w szczególności młodzieży w wybory.

2. Opis głównych zdarzeń prawnych w działalności fundacji o skutkach finansowych

W 2023 roku Fundacja podpisała umowy na realizację/współrealizację następujących projektów:

1. "Monitoring nadużycia zasobów administracyjnych w kontekście wyborów w Polsce - opracowanie metodologii i budowa koalicji" finansowany ze środków Funduszu Watchdogów prowadzonego przez Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca oraz Sieć Obywatelską Watchdog Polska
2. "Promowanie obywatelskiego nadzoru nad wyborami parlamentarnymi w Polsce" finansowany ze środków National Endowment for Democracy
3. "Superbohaterowie wyborów" finansowany ze środków German Marshall Fund of the United States
4. "Społeczna obserwacja wyborów parlamentarnych 2023" finansowany ze środków Funduszu Obywatelskiego im. Henryka Wujca
5. "Okieł wyborcy" finansowany ze środków programu Erasmus+ i realizowany w partnerstwie z Fabel Communication (Szwecja), UNISER (Włochy) i ALDA (Francja)
6. "Wspieranie zaangażowania w wybory europejskie i społeczeństwa demokratyczne (SEEEDS)" finansowany ze środków programu "Citizens, Equality, Rights and Values (CERV)" Komisji Europejskiej i realizowany przez European Partnership for Democracy (Belgia), Election-Watch.eu (Austria), European Platform for Democratic Elections (Niemcy) i Democracy Reporting International (Niemcy)
7. "Superbohaterowie wyborów - edycja partnerska" finansowany ze środków German Marshall Fund of the United States i realizowany we współpracy z Unhack Democracy (Belgia)

3. Informacja o tym, czy fundacja prowadziła działalność gospodarczą w okresie sprawozdawczym (zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi TAK należy wypełnić rubrykę 5 oraz część III rubrykę 3)

NIE

X

TAK

4. Informacja o prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS w okresie sprawozdawczym (należy podać kody PKD działalności gospodarczej wpisanej do rejestru przedsiębiorców KRS wraz z ich opisem słownym oraz kody i opis słowny faktycznie prowadzonej działalności gospodarczej)

Nie dotyczy

5. Czy zarząd lub rada fundacji w okresie sprawozdawczym podejmował uchwały (jeśli tak, to należy dołączyć odpisy wszystkich uchwał podjętych w okresie objętym sprawozdaniem)

Tak, Zarząd Fundacji w roku sprawozdawczym podjął 2 uchwały.

Uchwała 1/2023 dot. przyjęcie Regulaminu zbierania darowizn za pomocą usługi wpłacam.ngo.pl

Uchwała 2/2023 dot. przyjęcia sprawozdania finansowego za 2022 rok.

III. Informacja o wysokości uzyskanych przychodów

1. Łączna kwota uzyskanych przychodów (suma punktów a-c)	Kwota (w podziale na formy płatności)		Inne formy przychodu
	Przelew	Gotówka	Wartość innych form przychodu

	<i>(dotyczy wszystkich rodzajów płatności bezgotówkowych)</i>		
	542 936,95 PLN		
a. Przychody z działalności statutowej	528 496,32 PLN		
b. Przychody z działalności gospodarczej	-		
c. Pozostałe przychody	14 440,63 PLN		
2. Informacja o źródłach przychodów			
a. Przychody z działalności odpłatnej w ramach celów statutowych	-		
b. Ze źródeł publicznych ogółem, w tym:	-		
- ze środków budżetu państwa			
- ze środków budżetu jednostek samorządu terytorialnego			
c. Ze spadków, zapisów			
d. Z darowizn	3 835,00 PLN		
e. Z innych źródeł (wskazać jakich)	539 098,91 PLN ze środków pochodzących z umów grantowych lub umów partnerskich na realizację projektów 3,14 PLN - przychody operacyjne		
3. Jeżeli prowadzono działalność gospodarczą			
a. Dochód z prowadzonej działalności gospodarczej (<i>tj. przychody z działalności gospodarczej minus koszty działalności gospodarczej</i>)		-	
b. Procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł		-	
IV. Informacja o poniesionych kosztach w okresie sprawozdawczym			
	Kwota (w podziale na formy płatności)		Inne formy kosztów
Koszty fundacji ogółem	Przelew <i>(dotyczy wszystkich rodzajów płatności bezgotówkowych)</i>	Gotówka	Wartość poniesionych kosztów

1. Koszty realizacji celów statutowych	529 346,88 PLN		
2. Koszty administracyjne (<i>czynsze, opłaty pocztowe, telefoniczne itp.</i>)	901,18 PLN		
3. Koszty działalności gospodarczej	-		
4. Pozostałe koszty	3 092,32 PLN		
V. Informacja o zatrudnieniu i wynagrodzeniu			
1. Liczba osób zatrudnionych w fundacji na podstawie stosunku pracy (<i>wg zajmowanego stanowiska</i>)	Nie dotyczy		
2. Liczba osób zatrudnionych wyłącznie w ramach działalności gospodarczej	Nie dotyczy		
3. Łączna kwota wynagrodzeń (<i>brutto</i>) wypłaconych przez fundację w okresie sprawozdawczym (wraz z pochodnymi od wynagrodzeń)	269 076,25 PLN		
a. Z tytułu umów o pracę (<i>z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia, z wyodrębnieniem całości tych wynagrodzeń osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej</i>)	Nie dotyczy		
b. Z tytułu umów cywilnoprawnych	269 076,25 PLN		
c. Wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego łącznie członkom zarządu i innym organów fundacji oraz osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą (<i>z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia</i>)	Nie dotyczy		
VI. Informacja o udzielonych przez fundację pożyczkach pieniężnych w okresie sprawozdawczym			
1. Fundacja udzielała pożyczek pieniężnych (<i>zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia pola TAK należy wypełnić rubryki 2-4</i>)	NIE	X	TAK
2. Wysokość udzielonych pożyczek pieniężnych	Nie dotyczy		

3. Wskazanie pożyczkobiorców i warunków przyznania pożyczek pieniężnych	Nie dotyczy	
4. Statutowa podstawa udzielenia pożyczek pieniężnych <i>(należy zacytować odpowiedni przepis statutu)</i>	Nie dotyczy	
VII. Środki fundacji		
1. Kwoty zgromadzone na rachunkach płatniczych, ze wskazaniem banku w przypadku rachunku bankowego <i>(należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)</i>		
133 206,17 PLN – BNP Paribas Bank Polska S.A		
2. Kwoty zgromadzone na rachunkach płatniczych spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (SKOK) w przypadku rachunku członka SKOK <i>(należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)</i>		
Nie dotyczy		
3. Wysokość kwot zgromadzonych w gotówce <i>(należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)</i>	9,01 PLN	
4. Wartość nabytych obligacji oraz wielkość objętych udziałów lub nabytych akcji w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek	5. Dane o nabytych nieruchomościach, ich przeznaczeniu oraz wysokości kwot wydatkowanych na to nabycie	6. Nabyte pozostałe środki trwałe
Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
7. Dane o wartościach aktywów i zobowiązań fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów statystycznych na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy	Aktywa	Zobowiązania
	133 863,02 PLN	133 863,02 PLN
VIII. Dane o działalności zleconej fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe <i>(usługi, państwowe zadania zlecone - dotacje i zamówienia publiczne)</i> oraz informacja o wyniku finansowym tej działalności¹		
Nie dotyczy		
IX. Informacja o rozliczeniach fundacji w okresie sprawozdawczym		
1. Z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych		
1 780,00 PLN – zobowiązania wobec US 2 652,69 PLN – zobowiązania wobec ZUS		
2. Informacja w sprawie składanych deklaracji podatkowych		

¹ Dane powinny być spójne z danymi finansowymi podawanymi w części III pkt 2 lit. b.

Deklaracje: PIT 4R, CIT 8, CIT D, CIT 8/O

X. Informacja, czy fundacja jest instytucją obowiązaną w rozumieniu ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2022 r. poz. 593, z późn.zm.) – zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi TAK należy wypełnić część XI.

NIE

TAK

X

XI. Informacja o przyjęciu lub dokonaniu przez fundację płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, wraz ze wskazaniem daty i kwoty operacji

Nie dotyczy

XII. Informacja o przeprowadzanych kontrolach w fundacji

1. Informacja, czy w fundacji była przeprowadzona kontrola (zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi TAK należy wypełnić rubrykę 2)

NIE

X

TAK

2. Wyniki przeprowadzonej kontroli w fundacji (pozytywne i negatywne wraz ze wskazaniem podmiotu przeprowadzającego kontrolę)

Nie dotyczy

.....
Zofia Lutkiewicz, Prezeska Zarządu

Warszawa, 31 grudnia 2024